

in senožeti predelanega noter do šotne zemlje in ilovce. Te sorte zemlja ni nikakoršni premembi več podveržena in je nekdanje rodovitno poveršje, ktero je mnogo mnogo let z mahom in mahovo šoto po 5 do 10 čevljev visoko pokrito bilo. Ker se je pa voda, ki je namakala ta svet, začela odpeljevati, se je mah do 3 ali 5 čevljev debelosti posédel in na suho djanega mahú obdelovanje se tako lepo odséda, da vidijo oči, kamor kolj se ozrejo, tako lepe žita, da se je čuditi. In to pričuje, kako pridno obdelujejo marljivi gospodarji svojo mahovito zemljo. — V vsem skupaj je še kakih 2000 oralov sirovega močirja, ktero se nahaja za Blatami in Bevkami in je posebno pripravno za napravljanje kurjavne šote. Omenjena gospoda dalje nista mogla prehvaliti mnogih ugodno udelanih cest, ktere peljejo od enega kraja do drugega, in velikih in stranskih vodotokov, po katerih se voda iz raznih krajev odteka. Rekla sta, da je ravno to najbolj pomagalo, močirje v tako kratkem času usušiti in v rodovitni svet predelati, ker se je za te čez vse potrebne vodotoke in grabne tako marljivo skerbalo. Cornovše, Strajnek in močirje pri unanjih Goricah, ktero je bilo najpervo obdelano, je gospodoma kaj jako dopadlo, zlasti so jima pa veselje delale lepe plodne senožeti, ktere moči voda s stranskimi grabni in zatvornicami iz Cornovega vodotoka. Dobro prepričana sta rekla, da more mah vsaktere žita in sočivja obroditi in da Ljubljana ima na mahu svojem, kateri je nekterim mestjanom hud tern v pēti, blaženo okolico, s kakoršno se pod cesarjem nobeno mesto ne more ponašati. — Zlo zanimive so bile tema gospodoma popolnoma posušene jezerca ali močirske okna pod Laverco, po katerih raste zdaj lepo visoko žito. Povedalo se jima je, da se je začel ta obširni del močirja še le na sv. Jurja dan 1856 obdelovati. Poterdila sta, da je dose-danje obdelovanje močirja s požiganjem popolnoma prikladno, rekoča, da tudi v drugih deželah močirja tako obdelujejo in da se dá močirje edino samo s pepélom, ktero se dobiva iz požiganja, s pridom gnojiti in obdelovati. Dala sta pa tudi uk, naj kmetovavec svoje močirje vsako leto ne več, ampak samo toliko globoko požiga, kolikor potrebuje gnojivnega pepéla za žito in sadež, ker tako ravnanje daje obilnih pridelkov skozi več let; če se pa na enkrat globočeje požiga, se veliko gnojiva potratí, in škoda je to velika. Gospoda sta tudi gosp. Gurnik-ovo šotiše kot prav prikladno in hasnovito spoznala; samo opazila sta, da gosp. Gurnik močirju, iz ktereга šoto reže, preveč mokrote odjemlje, ker se šota potem ne bo mogla iznova izcimiti; ako bi se na takih krajih skerbalo, da bi se šota vedno ponavljala, bi je bilo brez konca in kraja. V močirju leží, tudi kar šoto za kurjavo utiče, neprecenljiv zaklad pokopan.

Podkrajšek.

Iz Ljubljane. V nedeljo dopoldan je za mertudom umerla visoko častitljiva prednica našega nunskega samostana, gospá mati Alojzija Petrič-eva. Vsem, ki so ljubeznjivo gospó poznali, v samostanu in zunaj samostana, je serčno žal po nji; pod njenim vodstvom so se ljubljanske nunske šole k tisti nenavadni slavi povzdignile, po kateri slujejo krog in krog. Škoda na vsako stran za blago gospó. Bodi ji zemljica lahka! — Prijatle domačega slovstva zavernemo na današnji „Oglasnik“, kjer slavno vredništvo „Glasnika“ vabi k naročilu tega v „Novicah“ že večkrat pohvaljenega lepoznanjskega časnika. Naj bi njegovo število naročnikov se od dné do dné množilo, kakor res zasluži.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. Postava zoper odertijo še ne bo odpravljena. Večji del kupčijskih odbornic je govoril sicer za odpravo te postave, upravnijske gosposke v kronovinah pa so zoper to. K večjemu se bo tedaj povišalo postavno merilo obresti.

— Zavoljo enakomernosti pri učenji keršanskega nauka je bilo zaukazano, da se v ljudskih šolah pri tem uku rabi samo zapovedani katekizem, ktereга besede si imajo otroci dobro v glavo vtisniti. Kar se otroci iz glave naučijo, se jim ima razkladati.

Iz Českega. Slavni Franc Palacki biva sedaj v Vratislavu, in preiskuje rokopise ondašne kraljeve in vseučilišne biblioteke za nadaljevanje zgodovine česke dežele.

— Iz „Prager Ztg.“ zvemo, da je imela česka dežela v letu 1857 že 1367 drevésnic z 106 orali 150 štirijaškimi sežnji, v katerih je rastlo 296 tavžent 935 sadnih in 148 tavžent 512 gojzdnih drevés. Sploh raste na Českem po srednji rajtengi na vsaki štirijaški milji 13 tavž. 288 sadnih drevés, katerih je bilo po 4924 v letu 1857 vsajenih.

Iz Ogerskega. Iz Pešta 30. maja. Vse, kar se sliši o setvi, zlasti ozimini, je slabo. Zavoljo presuhe jeseni je seme le redko pognalo, suha merzla zima in pomanjkanje snega pozimi je še veliko tega pohabilo, kar je v jeseni ozelenelo. Pšenica in rež ste redke in skušeni kmetovavci pravijo, da se bo dalo komaj polovica, v nekterih krajih pa tudi komaj tretji del vplanskega pridelka pridelati. Če ravno se bo marsikaj drugač pokazalo, kakor je skušnja že dostikrat pokazala, je vendar cena žita, posebno pšenice precej poskočila. Jare žita bolje kažejo in upati je, da bo cena zopet odjenjala.

— Od balatonskega jezera pišejo: Naši vinogradi so v žalostnem stanu. Vinčarji so imeli doslej še upanje, da bodo terte ozelenéle, al zdaj jim je tudi to upanje po vodi splavalo. Skorej nobena starih in velicih tert ne poganja iz véliceга debla, mlade in nizke terte, ktere so bile pokrite, pa kaj lepo poganjajo in nastavljajo grozdicev, kolikor jih od leta 1853 še niso imele.

— Kapitalisti unanjih dežel kupujejo še vedno svet na Ogerskem in v njegovih nekdanjih kronovinah. Še le te dni se je zbralo na Bavarskem družtvo bogatih mož, ktero ima namen, velicih posestev, zlasti pa gojzdov na Horvaškem nakupiti. Šest velicih posestev je dobilo to družtvo že prav po ceni na ponudbo in poslalo je svoje pooblastence na Horvaško, kupljeni svet ogledat. Ako bo kaj s kupom, se bo družtvo najpervo gojzdov lotilo in velike žage napravilo.

Iz Černe gore. Černogorsko-turške reči so še vedno pri starem. Turčija se pripravlja, planjavo, ktero so Černogorci posedli, zopet v svojo oblast uzeti in braniti, da se je Černogorci zopet ne polasté. Za sedaj stojé tedaj te reči še vedno tako, kakor so stale 13. maja, preden so bili Turki tako strašno tepeni.

— Kakor piše „Agramer Ztg.“, je zaukazal knez Danilo v spomin slavne zmage pri Grahovacu cerkev sozidati. Z drugim ukazom je zapovedal skozi 40 dni za tiste moliti, kateri so v boju ostali, in prepovedal vsakemu, se hvaliti, da je bil hrabreji od drugih, ker so se vsi enako junaško obnašali.

— Kar so se prikazale francozke barke v jadranskem morju, se Černogorci ne dajo skoro več berzdati in Danila stane silno težko, jih krotiti. 10 tavžent njih stojí še vedno na Grahovskem in Černogorci sploh mislijo, da se bo prava vojska še le začela.

— Brati je bilo, da ste se francozke barki zopet iz Gravoze odpeljale; pisma iz Kotara pa pripovedujejo, da ste v Budui kermile in 1. t. m. je šel nju poveljnik v Cetinje h knezu Danilu, od kodar se je 3. t. m. vernil.

— V mnozih časnikih je bilo brati, da je Rusija obljubila, kneza Danila z 200 tavžent cekinov podperati. To ni verjetno; gotovo pa je, da dobiva černogorski knez zopet, kar mu je rajni car Nikolavž o poslednji vojski odtegnil, in sicer namest prejšnjih 8000 od sedanjega cara Aleksandra 10 tavžent cekinov.

Iz Piemonta. Svilni červiči zopet letos bolehajo. Že lansko leto jih je silno veliko poginilo in nič ne pomaga, naj pride seme iz drugih dežel ali ne; tudi drugi pomočki zoper to nadlogo ne zmorejo nič.

Iz Nemškega. Na poslednjem semnju v Lipnici v Saksonii je nekdo imel na prodaj mašino za bolhe loviti in mnogo kupcov je imel, zlasti ženskega spola. Ta mašina pa ni nič drugega, kakor lesena pušica s prav majhnimi luknicami, in v njo se vtakne samo z medom namazan lesén cvek. Ker pa bolhe samo kaj sladkega rade imajo, zlezejo skozi luknice in se ujamejo.

Iz Francozkega. 26. maja je bila v južnih krajih Francozkega strašna nevihta s ploho, pa vendar škoda ni tako velika, ker žito še ni bilo zrelo in tudi sadje ni veliko terpelo.

— Brati je bilo, da bodo konferencije zastran Moldove in Valahije skoro končane. Gotovo je, da bo najmenj 6 tednov preteklo, preden bodo sklenjene. Sicer pa piše nekdo 28. maja o teh konferencijah iz Pariza: Obljubili so udje konferencije, kakor o času kongresa 1856, uzajemno zamolkljivost; pa ta obljuba ne brani, da se več bolj ali menj gotovega tudi iz konferencije med ljudstvo zatrosi. Tako je slišati, da se v drugi sèji niso nič kaj preprijazno menili in da je zlasti francozki minister turškemu odborniku s terdimi besedami očital premnogotere pritožbe zoper turško vladanje. Sultanovemu pooblastencu je bilo nek še prav glasno na ušesa rečeno, da Turčija trud, s katerim ji je pomagano bilo, tako nehvaležno plačuje. Temu je pa Fuad paša nek nasprotil, da Sultan tacega očitanja ne zasluži in avstrijski pooblastenec je s turškim potegnil, pa tudi angležki in pruski nista kimala francozkemu; samo ruski pooblastenec je rekel nek na francozke grenke očitanja bolj belo kot černo.

— V Parizu mergolí sedaj vse polno političnih oseb nižje verste, kateri pišejo vsaki dan svojim vladam o tem, kaj in kako se misli in godí na Francozkem, enako kakor o poslednji republiki ali pred kakim velikim prihodkom.

— Francozka vlada je zvedila od prijateljske strani, da so bile zopet raznesivne bombe v Pariz poslane, ktere so še huje, kakor poslednje, s kterimi je hotel Orsini Napoleona spod nog spraviti. Doslej pa še niso mogli nič izslediti.

— „Moniteur“ je razglasil pismo kneza Danila, ktero ima dokazati, da Černogorci 13. maja niso po izdajdbi nad Turke planili.

— Kisle obraze diplomatov so tudi kupčevavci posneli. Ti tožijo, da kupčija počiva, pa nihče ne vé zakaj; tako slaba je, kakor že več let ni bila, dasiravno letina obeta prav dobra biti.

Iz Turškega. Nespolnovanje Hathumajuma naklonjuje Turčiji mnogo in premnogo zadrég. Kako ji gré s Černogorci je znano; poslednji dnevi pa donasajo tako

žalostne novice še iz drugih krajev Turčije v Carigrad, da bo joj, če ne pride skoro od drugod pomoč. Kakor Černogorce je vzdignil tudi Hercegovince prihod francozkih bark; ondodni kristjani so na škerpcéh, Bosnjaki komaj čakajo priložnosti, se iznesti, in že je brati o krutih bojih med njimi in Turki na avstrijski meji, in naposled je dospela še žalostna novica za turško vlado, da je tudi otok Kandija ali Kreta se vzdignil. Vse to dela turški vladi sive lase. Pošilja sicer barke in vojakov na vse kraje in skerbi za svojo kožo. Pa kaj pomaga vse to, ker je pre-slaba. Njena mošnja je suha, armada slabo opravljena. Ura težke in resne preskušnje ji bije.

Pri žaljah Krajskega mesta.

Kokra in Sava z desne in leve, Silno šumi,
V burnem vihranju, v noči brezljunji
Nekaj bliši.

Nekaj zdihuje v bližnjem logu,
To je spomin!
Kokra pa ljubemu doli zdihuje
Sredi globin.

Bela kapela, zraven so žalje,
Tamkaj en križ.
Kaj si ti tukaj? nekaj mi reče,
Nič ne storiš?

Tica ne poje; gotovo jo tudi
Serčik boli;
Čuk li še svojo
V mraku kriči.

Tukaj počiva pesnik ljubezni:
Krajski Ovid!
V viharjih je živel, mnogo je željo
Želel spolnit.

Mati Slovenija v zarinem svitu
Toči solzé;
Viditi mreti tiste, ki njene
Deca budé.

Toraj viharji dalje še večkrat
Tukaj bucé,
Njega zastoj še iz zemlje domače
Kviško budé.

Tiho viharji! Pevca pustite!
Zdihnem na to,
Naj se ga smili gori sprejeti
Jasno nebol!

Požencan.

Darovi za Vodnikov spominek.

Od I.—XXVI. naznanila . 1021 fl. 2 kr.

Gospod Franc Oblak v Gradcu	2 fl. — kr.
Karl Hut, beneficiat v Voloski	1 " — "
" A. S. v S. — v spomin dveh Vodnikovih let 1784 in 1785	1 " — "
" Matevž Premrov na Ubelskem	1 " — "
" Janez Podgoršek, dvorni kaplan na Ubelskem	1 " — "
" Mat. Grošelj, župan v Žiréh, Vodnikov učenec	1 " — "
" Pavl Grošelj, kmet v Žiréh	1 " — "
" A. Jenko, c. k. okrajni predstojnik v Laščah	3 " — "
" Matevž Koder, kurat na Slapu	2 " — "
" Jožef Ferjančič, posestnik na Slapu	1 " — "
" Janez Kerst. Pleško, ljubjanski sitar	1 " — "
" Simon Wilfan, fajmošter v Krajski Gori	1 " — "
" Franc Pelhan, fajmošter v Kasteljenu v Istri	2 " — "
" J. S. v Ljubljani	2 " — "
" Janez Trajar, učitelj v Polhovem Gradcu	— " 30 "
" Dobrovski	— " 30 "
" F. C.	1 " — "
" Zitterer, lajtnant	1 " — "

Skupaj . 1044 fl. 2 kr.

Povabilo na naročbo „NOVIC.“

Konec tega mesca izteče polletno naročilo. Naj tedaj častiti naročniki, kateri so „Novice“ plačali le za prvo polovico leta, pa jih še naprej dobivati želijo, kakor tudi tisti, ki jih iz nova prejemanji hočejo, kmali pošljejo naročnino, da jih bodo po redu tudi prihodnji mesec dobivali. To pa, da se naročniki gotovo še ta mesec naročijo, je sedaj, ko mora vsak list „Novic“ štempljan biti, toliko potrebnije, ker ne kaže založniku, da bi več listov natisniti dal in za njih davek štempeljna plačal, kterih bi potem nobeden ne vzel.

Naročnina za pol leta znaša po pošti kamor koli pošiljanih „Novic“ 2 gold. 20 kr., za četert leta 1 gold. 10 kr., — v Ljubljani v tiskarnici prejemanih pa za pol leta 1 gold. 50 kr., za četert leta 55 kr. — Naročilno pismo, s kterim se naročilo založniku naznanja in naročnina pošilja, je temu listu pridjano.